KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 29.06.2005
COM(2005)275 końcowy

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY, PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I EUROPEJSKI KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO

rozpoczynający debatę nad stanowiskiem Wspólnoty w sprawie programu oznakowania ekologicznego dla produktów rybołówstwa

(SEC(2005)840)

**KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY,
PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I EUROPEJSKI KOMITETU
EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO**

rozpoczynający debatę nad stanowiskiem Wspólnoty w sprawie programu oznakowania ekologicznego dla produktów rybołówstwa

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

1. WSTĘP

Komunikat Komisji z grudnia 1997 roku w sprawie przyszłości rynku produktów rybołówstwa w UE[1] po raz pierwszy zwrócił uwagę na potrzebę przeprowadzenia dyskusji nad niedyskryminującym, dobrowolnym programem oznakowania ekologicznego. W późniejszych dyskusjach większość Państw Członkowskich zgodziła się, że Wspólnota powinna wypracować wspólne stanowisko, ale wystąpiły różnice poglądów odnośnie jego wdrażania. W 2002 roku Komisja przyjęła plan działań Wspólnoty w zakresie włączenia wymogów ochrony środowiska do wspólnej polityki rybołówstwa[2] i ogłosiła zamiar rozpoczęcia debaty nad oznakowaniem ekologicznym dla produktów rybołówstwa.

Celem zreformowanej wspólnej polityki rybołówstwa[3] przyjętej w 2002 roku jest zapewnienie takiej eksploatacji żywych zasobów wodnych, która zagwarantuje zrównoważone warunki ekonomiczne, środowiskowe i społeczne. Wraz z postępem wdrażania reformy wspólnej polityki rybołówstwa niezbędne jest zajęcie się sprawą wprowadzenia programów oznakowania ekologicznego jako środka służącego uwzględnieniu wymogów ochrony środowiska w sektorze rybołówstwa. Ponadto pojawienie się ostatnio coraz większej ilości produktów „oznakowanych ekologicznie" rodzi poważne pytania dotyczące polityki konkurencji, polityki handlowej i polityki ochrony konsumenta.

Należy również zwrócić uwagę na dyskusje prowadzone na forach międzynarodowych w sprawie oznakowania ekologicznego. W FAO prowadzone są obecnie prace dotyczące przygotowania wytycznych na temat oznakowania ekologicznego dla ryb i produktów rybołówstwa z łowisk morskich. Ponadto Członkowie Światowej Organizacji Handlu (WTO), w Deklaracji z Doha, zobowiązali się do przestudiowania wymogów dotyczących oznakowania służącego ochronie środowiska w ramach analiz Komitetu ds. Handlu i Środowiska.

Komisja pragnie by potencjalne korzyści wynikające z programów wiarygodnego oznakowania ekologicznego produktów rybołówstwa zostały zrealizowane w jak najszerszym

---

1 Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego - Przyszłość dla rynku produktów rybołówstwa w Unii Europejskiej: odpowiedzialność, partnerstwo i konkurencyjność. COM(1997)719 wersja ostateczna z 16 grudnia 1997 r.

2 Komunikat Komisji określający plan działań Wspólnoty w zakresie włączenia wymogów ochrony środowiska do wspólnej polityki rybołówstwa. COM(2002)186 wersja ostateczna z 28 maja 2002 r.

3 Rozporządzenie Rady (WE) 2371/2002 z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie ochrony i zrównoważonej eksploatacji zasobów rybołówstwa w ramach Wspólnej Polityki Rybołówstwa (Dz.U. L 358 z 31.12.2002, str. 59).

zakresie. Byłby to znaczący krok w kierunku uwzględnienia kwestii ochrony środowiska w sektorze rybołówstwa. Niniejszy komunikat ma na celu rozpoczęcie dogłębnej koncepcyjnej debaty nad tymi zagadnieniami i zbadanie możliwości dalszego postępu.

2. PROGRAMY OZNAKOWANIA EKOLOGICZNEGO

2.1. Definicja[4]

Program oznakowania ekologicznego uprawnia do umieszczenia na produkcie charakterystycznego logo lub informacji, na podstawie których konsumenci zostają zapewnieni o tym, że produkt został wyprodukowany zgodnie z określonymi standardami ochrony środowiska, dotyczącymi zagadnień takich jak zrównoważone wykorzystywanie zasobów używanych jako surowiec, wpływ metody produkcyjnej na środowisko i możliwość ponownego wykorzystania produktu. Programy takie opierają się na założeniu, że jeśli konsument jest odpowiednio poinformowany, dokonywane przez niego wybory mogą przyczyniać się do promowania i większej konsumpcji produktów przyjaznych środowisku. W ten sposób konsumenci mogą wpływać na zachowanie producentów i decydentów politycznych.

Sektory przemysłowy i rolnictwa posiadają obecnie liczne programy certyfikacji i oznakowania ekologicznego. Wspólnotowy program przyznawania oznakowania ekologicznego[5] obejmuje około 20 grup produktów przemysłowych. Nie dotyczy on jednak żywności, napojów i lekarstw.

2.2. Programy oznakowania ekologicznego w sektorze rybołówstwa

Sieci supermarketów i przedsiębiorstwa handlowe wykazują rosnące zainteresowanie produktami żywnościowymi kojarzonymi z troską o zachowanie równowagi ekologicznej. Stworzyło to w sektorze rybołówstwa silny trend, dzięki któremu powstały prywatne programy oznakowania ekologicznego, a kilka spośród nich znalazło swoje miejsce na rynku (np. oznakowanie „Bezpieczne dla delfinów" czy też oznakowanie Rady Zarządzania Zasobami Morskimi (Marine Stewardship Council)). Oprócz tego pojawia się coraz więcej prywatnych inicjatyw powołujących się na różnego rodzaju twierdzenia dotyczące ochrony środowiska, których wiarygodność niekiedy trudno zweryfikować.[6]

2.2.1. Tuńczyk oznakowany „Tuńczyk odławiany w sposób bezpieczny dla delfinów/Tuńczyk odławiany w sposób przyjazny dla delfinów"

Najczęściej wymienianym i prawdopodobnie najbardziej kontrowersyjnym przypadkiem oznakowania ekologicznego w sektorze rybołówstwa jest oznakowanie tuńczyka „Tuńczyk odławiany w sposób bezpieczny dla delfinów/Tuńczyk odławiany w sposób przyjazny dla delfinów". Oznakowanie to ma zaświadczać, że tuńczyk został złowiony w sposób chroniący delfiny, czy to na podstawie Międzynarodowego Programu Ochrony Delfinów (AIDCP),

---

[4] zob. załącznik I-1, w którym znajdują się definicje, informacje o doświadczeniach z innych dziedzin, oraz dane techniczne.

[5] Rozporządzenie Rady i Parlamentu Europejskiego (WE) nr 1980/2000 z dnia 17 lipca 2000 r. w sprawie zrewidowanego programu przyznawania wspólnotowego oznakowania ekologicznego (Dz.U. L 237 z 21.9.2000, str. 1).

[6] zob. załącznik I-2, w którym przedstawiono dalsze szczegóły.

będącego wielostronną regionalną organizacją rybołówstwa, czy też zgodnie z programem promowanym przez Earth Island Institute, organizację pozarządową z siedzibą w USA.

Mimo że oznakowanie „Tuńczyk odławiany w sposób bezpieczny dla delfinów/Tuńczyk odławiany w sposób przyjazny dla delfinów" było początkowo przepisem technicznym, od tamtej pory zmieniło ono rynek w takim stopniu, że tuńczyk nieoznakowany jako „Tuńczyk odławiany w sposób bezpieczny dla delfinów" nie jest już akceptowalny w niektórych krajach. Jednak normy AIDCP oraz normy obowiązujące w USA nie są komplementarne. W rzeczywistości etykieta „Tuńczyk odławiany w sposób bezpieczny dla delfinów" uniemożliwia dostęp do rynku USA dla tuńczyka odławianego w sposób zgodny ze standardami przyjętymi przez AIDCP. Doprowadziło to do trwającego do chwili obecnej sporu między Meksykiem i USA. Wysiłki administracji amerykańskiej mające na celu zmianę w przepisach prawnych USA, tak by spełniały one wymogi AIDCP, zostały zakwestionowane przed sądami amerykańskimi przez pewne organizacje pozarządowe, które uważają, że środki przyjęte przez AIDCP nie są dostatecznie surowe.

Wspólnota popiera dobrowolny program AIDCP dotyczący certyfikacji połowu bezpiecznego dla delfinów. Po wdrożeniu systemu obserwacji połowu tuńczyka[7] pojawia się problem czy i w jaki sposób należy wdrożyć program certyfikacji AIDCP na poziomie Wspólnoty. W tym kontekście rozpatrzenia wymaga bardzo wiele elementów.

2.2.2. Program oznakowania ekologicznego Rady Zarządzania Zasobami Morskimi (Marine Stewardship Council)

Rada Zarządzania Zasobami Morskimi (Marine Stewardship Council - MSC), stworzona w 1997 roku wspólnie przez Unilever i Światowy Fundusz na Rzecz Przyrody (WWF), ale obecnie działająca niezależnie od nich, podjęła prywatną, szeroko zakrojoną inicjatywę w zakresie oznakowania ekologicznego, której celem jest zapewnianie konsumentów o tym, że produkt pochodzi z łowisk dobrze zarządzanych i nie przyczynia się do pogłębiania problemu środowiskowego, jakim jest przełowienie. Do chwili obecnej takie certyfikaty otrzymało dziesięć łowisk, w tym cztery łowiska europejskie. Ponad 180 produktów na całym świecie posiada oznakowanie MSC. Dwanaście łowisk jest obecnie poddawanych ocenie, wśród nich łowisko śledzi z Morza Północnego i rdzawca z Alaski.

W toku opracowywania zasad MSC okazało się, że kraje rozwijające się mają pewne zastrzeżenia, obawiając się, że ich produkty mogą zostać wykluczone z rynków krajów rozwiniętych.

3. PRACE NAD OZNAKOWANIEM EKOLOGICZNYM NA FORACH MIĘDZYNARODOWYCH

3.1. Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa

Dyskusja na temat oznakowania ekologicznego w ramach FAO została zapoczątkowana na 22 sesji Komisji Rybołówstwa FAO (COFI) w 1997 roku w odpowiedzi na stworzenie MSC. Nie osiągnięto znaczących postępów, głównie z powodu obaw, że oznakowanie ekologiczne będzie prowadzić do nowych barier handlowych. Jednak eksperci na ogół zgodzili się, że

[7] Rozporządzenie Rady nr 882/2003 z dnia 19 maja 2003 r. ustanawiające system obserwacji i weryfikacji połowów tuńczyka (Dz.U. L 127 z 23.5.2003, str. 1.)

jeżeli dojdzie do opracowania wytycznych, powinny one być zgodne z Kodeksem Odpowiedzialnego Rybołówstwa FAO.[8]

Na 25 sesji COFI w 2003 roku zwrócono się do FAO z prośbą o opracowanie wytycznych dotyczących oznakowania ekologicznego dla ryb i produktów rybołówstwa z łowisk morskich. W czasie konsultacji technicznej w października 2004 roku delegacje wyraziły duże zainteresowane szybkim postępem w opracowywaniu międzynarodowych wytycznych dla programów oznakowania ekologicznego. Poczyniono w tym zakresie duże postępy i zwołano drugą konsultację techniczną w terminie przypadającym przed posiedzeniem COFI. Ostateczny tekst wytycznych przyjęto na 26 sesji COFI w marcu 2005 roku. Wspólnota Europejska była aktywnym uczestnikiem całego procesu konsultacji.

3.2. Światowa Organizacja Handlu

Zgodnie ze zobowiązaniem podjętym na podstawie ust. 32 pkt. iii) Agendy Rozwoju z Doha (DDA) dotyczącym zwrócenia szczególnej uwagi na wymogi w zakresie oznakowania służącego ochronie środowiska, od czasu konferencji na szczeblu ministerialnym w Doha w 2001 roku prowadzone są rozmowy na forum Komitetu ds. Handlu i Środowiska WTO. Dyskusje te koncentrują się na dobrowolnych programach opartych na cyklu życia.[9] Wspólnota zasugerowała szereg elementów dotyczących roli i zakresu programów oznakowania ekologicznego, na które należy zwrócić uwagę po to, by zwiększyć stopień wzajemnego uzupełniania się polityki handlowej, polityki rozwoju i polityki ochrony środowiska.[10] Do chwili obecnej rozmowy nie zostały zakończone.

4. CELE POLITYKI WSPÓLNOTY W DZIEDZINIE OZNAKOWANIA EKOLOGICZNEGO RYB I PRODUKTÓW RYBOŁÓWSTWA

Komisja uważa programy oznakowania ekologicznego za jeden ze środków służących uwzględnieniu kwestii ochrony środowiska w sektorze rybołówstwa i popiera cele zwykle łączone z taką polityką, w szczególności:

1) pomoc w uświadamianiu konsumentom wymiaru środowiskowego rybołówstwa, a w związku z tym

2) zachęcanie zarówno kierownictwa jak i rybaków do wzięcia odpowiedzialności za środowisko poprzez uświadamianie im wpływu rybołówstwa na środowisko.

W tym sensie bodźce rynkowe, takie jak oznakowanie ekologiczne, mogą skłonić producentów do stosowania bardziej odpowiedzialnych metod połowu. Zdaniem Komisji należy popierać programy dobrowolnego oznakowania ekologicznego. Jednak Komisja uważa również, że odpowiedzialność za ochronę zasobów naturalnych w drodze przepisów powinna spoczywać na instytucjach publicznych oraz że, mimo iż oznakowanie ekologiczne może pomóc w prowadzeniu zrównoważonego rybołówstwa, nie może ono zastąpić polityki rządowej w zakresie ochrony środowiska.

---

[8] Raport z dwudziestej trzeciej sesji Komitetu ds. Rybołówstwa (Rzym, Włochy, 15-19 lutego 1999 r.), *Raport FAO w sprawie rybołówstwa*. Nr 595.

[9] zob. załącznik I-1.

[10] Dokument JOB(03)/130 z dnia 27 czerwca 2003 r.

Komisja jest zdania, że należy opracować spójną politykę Wspólnoty w dziedzinie ekologicznego oznakowania ryb i produktów rybołówstwa, która zajmie się problemami związanymi z pojawieniem się rozmaitych oznakowań ekologicznych.

Celem takiej polityki powinno być popieranie następujących działań:

(1) *Zrównoważone rybołówstwo*[11] *oraz odpowiedni poziom ochrony ekosystemu*: programy oznakowania ekologicznego, jeśli są oparte na jasno określonych kryteriach i odpowiednich wskaźnikach, mogą pomóc zarówno w monitorowaniu postępu osiągniętego w dziedzinie zrównoważonego rybołówstwa jak i w lepszym uświadomieniu społeczeństwu problemów równowagi ekologicznej;

(2) *Zharmonizowane podejście do programów oznakowania ekologicznego w całej Wspólnocie*: konsumenci powinni mieć pewność, że wszystkie programy oznakowania ekologicznego wprowadzane we Wspólnocie oparte są na podobnych podstawowych wytycznych i zasadach;

(3) *Przejrzyste i obiektywne informowanie konsumentów*: w sytuacji gdy decyzje o zakupie są podejmowane częściowo na podstawie przesłanek niedotyczących bezpośrednio produktu, takich jak metody produkcji i wpływ na środowisko, konsumentom należy udostępnić jasne i możliwe do zweryfikowania informacje celem uniknięcia wprowadzających w błąd stwierdzeń; ponadto w celu zapewnienia wysokiego stopnia ochrony konsumenta zgodnie z artykułem 153 Traktatu, programy oznakowania ekologicznego winny być zgodne z ogólnymi wymogami polityki ochrony konsumenta;

(4) *Uczciwa konkurencja*: należy unikać stosowania wprowadzającego w błąd oznakowania ekologicznego; oznakowanie powinno być czymś więcej niż tylko narzędziem promocyjnym dla poszczególnych firm;

(5) *Wolny dostęp*: dostęp do wszystkich programów oznakowania ekologicznego powinien być otwarty i wolny od dyskryminacji, a koszt uczestnictwa nie powinien przekraczać możliwości małych i średnich przedsiębiorstw albo sektora rybołówstwa na niewielką skalę; oraz

(6) *Rozwój i handel*: należy zwrócić należytą uwagę na priorytety podkreślone przez Wspólnotę na forum WTO, dotyczące odniesienia się do obaw krajów rozwijających się.

5. MOŻLIWE OPCJE

Najważniejsze pytanie stojące przed władzami publicznymi brzmi: w jakim stopniu należy regulować przepisami programy oznakowania ekologicznego aby zapewnić ochronę interesu publicznego. Trzy opcje wydają się możliwe.

---

[11] Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 2371/2002 z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie ochrony i zrównoważonej eksploatacji zasobów rybołówstwa w ramach wspólnej polityki rybołówstwa, art. 3 lit. e) „zrównoważona eksploatacja" oznacza taką eksploatację zasobu, która nie stanowi zagrożenia dla jego przyszłej eksploatacji i która nie ma negatywnego wpływu na ekosystemy morskie".

5.1. Opcja 1: Niepodejmowanie żadnych działań

Pierwsza opcja polega na niepodejmowaniu żadnych działań. W ten sposób programy oznakowania ekologicznego mogłyby nadal swobodnie rozwijać się na rynku, bez żadnej interwencji ze strony sektora publicznego. Do chwili obecnej Wspólnota nie podjęła żadnych środków w tej dziedzinie. Tak więc opcja niepodejmowania żadnych działań oznacza w istocie utrzymanie status quo.

Zalety opcji niepodejmowania żadnych działań są następujące:

- Zapewniłaby ona jasne rozgraniczenie pomiędzy inicjatywami sektora prywatnego, polegającymi na używaniu pewnych aspektów pochodzenia i sposobu połowu ryb do celów marketingowych, a działalnością sektora publicznego, służącą ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi rybołówstwa. To na sektorze spoczywałaby odpowiedzialność za zarządzanie systemami oznakowania ekologicznego. Takie rozwiązanie mogłoby sprzyjać szerszemu rozwojowi programów oznakowania ekologicznego.

- Dobrowolne programy wprowadzane z inicjatywy przedsiębiorców mogłyby być bardziej elastyczne i łatwiej byłoby je dostosować do zmieniających się warunków. Władze publiczne nie spotykałyby się z zarzutem, że nakładają dodatkowe ograniczenia na handel produktami rybołówstwa.

- Potrzeba ochrony przed wprowadzającymi w błąd informacjami oraz promowania najlepszych praktyk byłaby zaspokojona poprzez podnoszenie wśród społeczeństwa i w samym sektorze świadomości problemów zrównoważonego rozwoju.

Wady opcji niepodejmowania żadnych działań są następujące:

- Wobec braku gwarancji niezależnej certyfikacji i zatwierdzania wiarygodność programów stałaby pod znakiem zapytania.

- W odróżnieniu od innych systemów oznakowania, takich jak na przykład oznakowanie produktów ekologicznych „bio”, nie ma zgodnej opinii co do tego, co właściwie oznacza oznakowanie ekologiczne w sektorze rybołówstwa. Niektórzy uważają, że potwierdza ono zrównoważone zarządzanie zasobami rybnymi; inni koncentrują się na wpływie ekologicznym określonych technik połowu ryb lub na łańcuchu produkcyjnym rozpatrywanym jako całość. Przy braku minimalnych wymogów odnośnie oznakowania ekologicznego niektóre firmy mogłyby zamieszczać przesadzone i nieuzasadnione informacje na temat swoich produktów.

- Istnieje ryzyko, że różne polityki prowadzone przez poszczególne Państwa Członkowskie w odniesieniu do oznakowania ekologicznego mogą podzielić rynek wspólnotowy. Reagując na pojawienie się na rynku Wspólnoty produktów oznakowanych ekologicznie, niektóre Państwa Członkowskie lub podmioty gospodarcze mogą dążyć do określenia własnych standardów dla oznakowania ekologicznego. To mogłoby stworzyć trudności dla swobodnego obrotu towarów.

- Jeżeli uzna się, że programy oznakowania ekologicznego są wyłącznie domeną sektora prywatnego, jakakolwiek interwencja finansowa ze strony instytucji publicznych mogłaby być postrzegana przez partnerów nieobjętych programem jako publiczna dotacja i mogłaby

doprowadzić do zakłóceń handlu. Taka interwencja mogłaby stać się podstawą skarg ze strony krajów rozwijających się. Jeśli programy byłyby kontrolowane wyłącznie przez sektor prywatny, władze publiczne mogłyby mieć również trudności ze świadczeniem pomocy finansowej i technicznej krajom rozwijającym się.

Komisja uważa, że trzeba należycie rozważyć potencjalne ryzyka wynikające z braku jasnego stanowiska Wspólnoty na temat marketingu produktów oznakowanych ekologicznie. Zamiast ex-post podejmować pod presją działania w sprawie sprzecznych ze sobą lub nieadekwatnych programów i wynikających z nich negatywnych konsekwencji dla rynków i/lub dla prawidłowej ochrony zasobów rybnych, Wspólnota postąpiłaby słuszniej przyjmując na samym początku bardziej całościowe, wspólne podejście. W związku z powyższym Komisja nie zalecałaby opcji niepodejmowania żadnych działań.

5.2. Opcja 2: Stworzenie jednolitego wspólnotowego programu oznakowania ekologicznego dla ryb i produktów rybołówstwa

Pojawiły się sugestie, że Wspólnota powinna przygotować własny szeroko zakrojony program oznakowania ekologicznego, zarządzany przez władze publiczne lub ich przedstawicieli. W ramach takiego jednolitego programu, władze publiczne byłyby zaangażowane na wszystkich etapach przygotowania, funkcjonowania i kontroli programu.

Za takim podejściem przemawiają trzy podstawowe argumenty:

- Ponieważ przeprowadzanie ocen dotyczących oznakowania ekologicznego mogłoby częściowego łączyć się z publicznym zarządzaniem zasobami, jednolity, wspólnotowy program wzmocniłby uprawnienia władz publicznych w zakresie zarządzania zasobami rybołówstwa;

- Prywatne programy oznakowania ekologicznego powinny być ograniczone, ponieważ mogłyby zaburzać rynek poprzez różnicowanie grup produktów, na przykład poprzez wydawanie certyfikatów dla łowisk niezależnie od tego, czy istnieją inne łowiska dla danego rodzaju zasobów rybnych;

- Jednolity program oznakowania ekologicznego wyeliminowałby nieporozumienia wynikające z istnienia konkurencyjnych programów oznakowania ekologicznego i zapewniłby sobie wiarygodność poprzez wprowadzenie wyższych standardów ochrony środowiska, niezależne gwarancje i większy autorytet.

Komisji nie przekonują powyższe argumenty. Konkurencyjne programy oznakowania ekologicznego niekoniecznie muszą wprowadzać nieporozumienia, o ile ocena dokonywana będzie w sposób przejrzysty i obiektywny, a konsument w pełni poinformowany o stosowanych kryteriach.

Ponadto publicznie zarządzany jednolity program oznakowania ekologicznego byłby źródłem szeregu innych problemów:

- Odpowiedzialność władz publicznych za ochronę zasobów naturalnych w drodze przepisów mogłaby zostać odsunięta na drugi plan w związku z prowadzeniem przez nie uzupełniającego systemu dobrowolnej certyfikacji jedynie w odniesieniu do niektórych zasobów lub typów łowisk. Jeżeli standardy wymagane w ramach jednolitego wspólnotowego oznakowania ekologicznego polegałyby jedynie na zgodności z

przepisami wspólnotowymi, nie wprowadziłyby one zróżnicowania produktów, o jakie chodzi konsumentom. W istocie, program oznakowania ekologicznego może mieć dodatkową wartość jedynie wtedy, gdy wymaga on więcej niż zwykłej zgodności z obowiązującym ustawodawstwem. W przeciwnym wypadku można by pomyśleć, że same przepisy są niewystarczające albo nawet „poniżej normy".

- Gdyby Wspólnota chciała wprowadzić własny program oznakowania ekologicznego, należałoby sprecyzować, co dane oznakowanie powinno poświadczać w odniesieniu do poszczególnych łowisk. W przypadku braku konsensu co do jedynego kryterium dotyczącego wpływu na środowisko mogłoby to wywołać kontrowersje i doprowadzić do sytuacji, w której zaangażowane w tę sprawę władze publiczne zostałyby uwikłane w konflikt między ich polityką zarządzania a standardami dotyczącymi certyfikacji. Niezależnie od zastosowanego kryterium, zawsze będą „wygrywający" i „przegrywający". Mogłaby na przykład zaistnieć sytuacja, w której wiele łowisk Wspólnoty, w których przekroczone zostały bezpieczne granice biologiczne, przez pewien czas nie kwalifikowałoby się do przyznania oznakowania ekologicznego. Instytucjom publicznym trudno byłoby przyjąć odpowiedzialność za taką sytuację.

- Publicznie zarządzany i szeroko zakrojony program oznaczałby również konieczność znacznych wydatków publicznych na zasoby administracyjne niezbędne do prowadzenia ocen, certyfikacji i weryfikacji zgodności. Ten powód wystarcza by uznać tę opcję za niewykonalną.

Fakt, że w przypadku wielu zasobów rybnych w wodach wspólnotowych przekroczone zostały bezpieczne granice biologiczne, prowadziłby do sytuacji, w której odwołanie do „zrównoważonej eksploatacji" zdefiniowanej w art. 3 pkt e) rozporządzenia Rady (WE) nr 2371/2002 (zob. przypis 10 powyżej) dawałoby przewagę produktom importowanym z krajów, gdzie dłużej niż we Wspólnocie zarządza się zasobami z zgodnie z zasadą ostrożności.

Komisja uważa, że stworzenie jednolitego administrowanego publicznie programu oznakowania ekologicznego dla produktów rybołówstwa nie jest ani celowe ani możliwe. Jeżeli sektor prywatny dostrzega korzyści ze stworzenia programów oznakowania ekologicznego i chce podjąć związane z tym ryzyko, powinien mieć możliwość uczynienia tego, pod warunkiem, że nie podważy to istotnych celów polityki publicznej, takich jak uczciwa konkurencja, obiektywna informacja i prawidłowa ochrona oraz zarządzanie zasobami rybnymi.

5.3. Opcja 3: Ustalenie minimalnych wymogów dla dobrowolnych programów oznakowania ekologicznego

Trzecią opcją byłoby określenie przez Wspólnotę zestawu minimalnych wymogów obowiązujących dla dobrowolnych, kierowanych popytem programów oznakowania ekologicznego.

Dzięki temu programy oznakowania ekologicznego mogłyby rozwijać się swobodnie w ramach inicjatyw publicznych i/lub prywatnych pod warunkiem, że byłyby one zgodne z ustalonymi minimalnymi wymogami. Zaangażowanie instytucji publicznych ograniczałoby się do rejestracji programów oznakowania ekologicznego i weryfikacji ich zgodności z ustalonymi minimalnymi wymogami. Te wymogi winny obejmować zarówno aspekty techniczne jak i proceduralne i instytucjonalne (patrz załącznik II).

Główne zalety takiego podejścia są następujące:

- Zapewniałoby ono programom oznakowania ekologicznego znaczną elastyczność i różnorodność jeśli chodzi o sposoby pokazywania konsumentom, że zachowanie przemysłu rybnego lub zarządzających łowiskami przyczynia się do zrównoważonej eksploatacji. W ten sposób oznakowanie ekologiczne całkowicie spełniałoby swoją rolę bodźca handlowego, a jednocześnie zachęcałoby sektor rybołówstwa do lepszego zarządzania;

- Stanowiłoby zabezpieczenie w postaci warunków ustalonych celem uniknięcia zakłóceń konkurencji i nieprawidłowych informacji, a także dawałoby należyte gwarancje konsumentowi;

- Zachęcałoby do przestrzegania wysokich standardów ochrony środowiska, właściwego wdrażania najistotniejszych aspektów zrównoważonej eksploatacji oraz podnoszenia wiarygodności i spójności programów oznakowania ekologicznego;

- W ten sposób programy oznakowania ekologicznego mogłyby zostać dostosowane do potrzeb łowisk i/lub zainteresowanych partnerów ekonomicznych, takich jak na przykład małe i średnie przedsiębiorstwa, czy też kraje rozwijające się. Programy byłyby zatem bardziej dostępne i mniej kosztowne do wdrożenia przez przemysł; oraz

- Łatwiejsze byłoby włączenie programów już istniejących.

Największa wada tej opcji polega natomiast na tym, że oferując większą elastyczność jednocześnie jest ona mniej skuteczna.

- Minimalne wymogi winny opierać się na obecnym doświadczeniu w dziedzinie polityki ochrony zasobów. Ponieważ nie we wszystkich łowiskach są w tej chwili stosowane wieloletnie plany zarządzania, kryteria minimalne nie mogą być początkowo zbyt surowe w porównaniu do wspólnotowej polityki ochrony zasobów, gdyż w takim przypadku będą one dyskryminujące. Kryteria będą musiały być poddawane przeglądom opartym na zdobytym doświadczeniu i nabytej wiedzy naukowej. Wymagania dotyczące programów oznakowania ekologicznego powinny więc być stopniowo coraz wyższe;

- Nie ma żadnej gwarancji, że wszystkie oznakowania ekologiczne na rynku traktowałyby zrównoważoną eksploatację w ten sam sposób. Niektóre programy mogłyby się koncentrować na zarządzaniu łowiskami, podczas gdy inne zwracałyby szczególną uwagę na ochronę ekosystemu. Temu problemowi mógłby zaradzić system należytej informacji dla konsumentów;

- Monitorowanie programów oznakowania ekologicznego wymaga szczególnych umiejętności w zakresie zarządzania i działania programów certyfikacji. Władze zarządzające łowiskami będą musiały zdobyć tę wiedzę.

- W każdym przypadku Komisja będzie musiała wykorzystać swoje uprawnienia nadzorcze aby zagwarantować przestrzeganie stosownego prawa wspólnotowego w tej dziedzinie.

6. UWAGI KOŃCOWE

Zważywszy, że oznakowanie ekologiczne staje się obecnie poważnym zjawiskiem na wspólnotowym rynku produktów rybołówstwa, nadszedł czas na przeprowadzenie dyskusji i ustalenie, czy należy rozważyć kwestię wspólnego podejścia czy też nie.

Wiadomo, że oznakowanie ekologiczne jest złożonym zagadnieniem, i w związku z tym podczas ogłoszonej debaty trzeba będzie rozważyć różnorodne kwestie.

W debacie trzeba będzie odnieść się do zasadniczych pytań, takich jak na przykład:

- Co powinno być przedmiotem certyfikacji w ramach programu oznakowania ekologicznego: łowisko, metoda połowu, dowolny inny element?

- Czy oznakowania dotyczące pojedynczych kwestii powinny być uważane za integralną część polityki w dziedzinie oznakowania ekologicznego?

- Jak stworzyć podejście wolne od sprzeczności a jednocześnie zapewniające duży stopień dobrowolności i elastyczności?

- Jak w pełni wykorzystać potencjał programów oznakowania ekologicznego w promowaniu zrównoważonego rybołówstwa, dając realne korzyści rybakom, przetwórcom i konsumentom?

- Czy podejście to powinno być bardziej zorientowane na rezultaty czy na środki?

Nadrzędnym celem pozostaje jednak wypracowanie prawdziwie wspólnotowego stanowiska w sprawie oznaczeń ekologicznych ryb i produktów rybołówstwa, które będą odzwierciedlać najlepsze praktyki w tej dziedzinie. Celem jest także potwierdzenie silnego zaangażowania Wspólnoty w sprawę zachowania równowagi ekologicznej przy połowach i wykorzystywaniu ryb. W związku z takim podejściem, konieczna będzie również współpraca z sektorem rybołówstwa na rzecz promowania wspólnego zarządzania zasobami.

Komisja uważa, że po uwzględnieniu wszystkich argumentów w obecnym momencie najbardziej odpowiednia jest trzecia opcja, polegająca na ustanowieniu minimalnych wymogów dla dobrowolnych programów oznakowania ekologicznego. Opcja ta byłaby wystarczająco elastyczna, a koszty jej wdrożenia współmierne. Umożliwiłaby podjęcie odpowiednich działań celem bardziej zrównoważonej eksploatacji, pozwalając jednocześnie na stopniowe wprowadzanie zmian. Zapewnia ona również odpowiednią ochronę konsumentów.

Komisja zaprasza Radę, Parlament Europejski i Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny do wzięcia udziału w debacie nad sprawami poruszonymi w niniejszym komunikacie. Konieczna będzie również konsultacja z członkami EOG w celu opracowania wspólnego stanowiska, biorąc pod uwagę ich poważne zainteresowanie tym zagadnieniem. Ponadto Komisja zamierza również przeprowadzić konsultacje ze wszystkimi finansowo zainteresowanymi stronami, zwłaszcza poprzez Komitet Doradczy ds. Rybołówstwa i Akwakultury, a także prowadzić równolegle prace wspomagające natury naukowej i technicznej. Powinny one dostarczyć pogłębionej wiedzy, która zostanie wykorzystana w debacie, a w razie potrzeby będzie służyć za podstawę przeprowadzanych ocen wpływu.

Po zakończeniu debaty na temat niniejszego komunikatu Komisja przedstawi odpowiednie wnioski legislacyjne.

ANNEX I

General aspects on eco-labelling

1. HOW ECO-LABELLING SCHEMES WORK

The International Standard Organisation (ISO) distinguishes between three types of environmental labels and declaration. Eco-labelling schemes fall under type I - environmental labelling (ISO 14024). These are voluntary programs, designed to reduce environmental effects by promoting market-driven demand for and supply of products which are verified by a third party. An eco-label should therefore indicate that an independent person or organisation has verified that the product meets a set of meaningful and consistent standards for environmental protection. Type II - self-declared environmental claims (ISO 14021), which are made without independent third party certification, and type III - environmental declaration (ISO 14025) are not relevant in the current context.

Eco-labelling schemes involve three main procedural and institutional features: 1) the setting of a certification standard, 2) the accreditation of independent certifying bodies and 3) the certification that the product meets the required standard, all along the production and distribution chain. There are a number of possible options for the shaping of such a scheme, where each layer can be managed by public authorities, private entities or a combination of the two. In the fisheries sector, eco-labelling schemes have up to now been entirely managed by the private sector.

Eco-labelling schemes are well established in the industrial sector (for example textiles or detergents). They have been successful in raising awareness of the environmental impact of industrial activity. The Community's own eco-label award scheme[12] aims to promote industrial products which have the potential to reduce negative environmental impact, as compared to other products in the same product group. This scheme covers some 20 industrial product groups, but does not apply to food products, drink and medicines. A large variety of certification and eco-labelling schemes have also been developed in the forestry sector.

In the food sector, Community measures on organic production of agricultural products[13] set out requirements on production, labelling and inspection. However, this has no connection with an eco-labelling scheme. In any event, products from wild animals such as game and fisheries products are excluded from the scope of the regulation.

Terms and definitions (from: Report of the FAO expert consultation on the development of international guidelines for eco-labelling of fish and fisheries products from marine capture fisheries, Rome, Italy, 14 – 17 October 2003)

---

[12] Council and European Parliament Regulation (EC) No 1980/2000 of 17 July 2000 on a revised Community eco-label award scheme (OJ L 237, 21.9.2000, p. 1).

[13] Council Regulation (EC) No 2092/91 of 24 June 1991 on organic production of agricultural products and indications referring thereto on agricultural products and foodstuffs (OJ L 198, 22.7.1991, p. 1).

- Accreditation: Procedure by which an authoritative body gives formal recognition that a body or person is competent to carry out specific tasks. (*Based on ISO/IEC Guide 2: 1996, 12.11*)

- Accreditation body: Body that conducts and administers an accreditation system and grants accreditation. (*Based on ISO Guide 2, 17.2*)

- Accreditation system: System that has its own rules of procedure and management for carrying out accreditation. (*Based on ISO Guide 2, paragraph 17.1*) Note – Accreditation of certification bodies is normally awarded following successful assessment and is followed by appropriate surveillance.

- Certification: Procedure by which a third party gives written or equivalent assurance that a product, process or service conforms to specified requirements. Certification may be, as appropriate, based on a range of inspection activities which may include continuous inspection in the production chain. (*Based on ISO Guide 2, 15.1.2 and Principles for Food Import and Export Certification and Inspection, CAC/GL 20*)

- Certification body: Body that conducts certification. A certification body may oversee certification activities carried out on its behalf by other bodies. (*Based on ISO Guide 2, 15.2*)

- Chain of Custody: The concept that all relevant steps in the production chain have been inspected or certified as appropriate and that a system of tracking of certified products is in place. (*Based on IFOAM. 2002. IFOAM Accreditation Criteria for bodies certifying organic production and processing*)

- Life cycle approach: A methodology considering environmental impacts associated with any phase of the product life from the delivery or generation of natural resources to the final disposal", including use and disposal of the product. The extent to which the life cycle is considered may vary depending on the type of environmental label or declaration, the nature of the claim and the product category. (*based on ISO 14021)* The life cycle approach is not considered applicable with regard to eco-labelling for fisheries products

- Standard: Document approved by a recognized organization or arrangement, that provides, for common and repeated use, rules, guidelines or characteristics for products or related processes and production methods, with which compliance is not mandatory under international trade rules. It may also include or deal exclusively with terminology, symbols, packaging, marking or labelling requirements as they apply to a product, process or production method. (*Based on TBT agreement, Annex 1, para.2*)

- Standard-setting organization or arrangements : Organization or arrangement that has recognized activities in standardization. (*Based on ISO Guide 2, paragraph 4.3*)

7. ECO-LABELLING SCHEMES IN THE FISHERIES SECTOR

Minimum labelling requirements such as country of origin, wild/harvested fish, health standards or other regulatory measures in respect of product quality have nothing to do with eco-labelling requirements and consequently are not envisaged hereafter.

7.1. The "Dolphin-safe/Dolphin-friendly" labelled tuna

The terms “dolphin-safe/dolphin-friendly” are used by both the Agreement on the International Dolphin Conservation Programme (AIDCP)[14] and by a programme promoted by the Earth Island Institute[15].

The dolphin-safe certification of the AIDCP gives access to the voluntary use of a “dolphin-safe” certificate or label for tuna caught without any mortality or serious injury to dolphins in the course of the fishing operations. The Earth Island Institute system sets even stricter criteria. It is based on the 1990 US Dolphin Protection Consumer Information Act, which prevents tuna sold in the US from being labelled as "dolphin-safe" if the tuna is caught with purse seine nets. These nets are used with the intention of chasing and encircling dolphins which tend to congregate above schools of tuna in the Eastern Tropical Pacific Ocean. A first attempt to ease the US law in 1999 was challenged in court by Earth Island Institute. In December 2002, the attempt to amend the US law to meet the AIDCP requirements was again challenged in the US courts by some NGOs, who consider the AIDCP measures not to be stringent enough.

Although “dolphin-safe/dolphin-friendly” labelling started out as a technical regulation, it has changed the market profoundly. Today there are many privately labelled tins of tuna. with such labelling becoming the norm in certain markets and sometimes leads to confusion. A WWF survey in 8 European countries identified no less than 26 different claims.

This has obvious consequences on the international tuna market, as tuna which is not labelled "dolphin-safe" is no longer accepted in some countries and therefore has to find other trade outlets. The “dolphin-safe” label bars tuna caught in accordance with AIDCP measures from access to the US markets. This has given rise to an ongoing dispute between Mexico and US.

The Community supports the voluntary AIDCP Dolphin Safe Certification scheme. After the implementation of the Tuna Tracking System[16], the question is whether and how to implement the AIDCP certification scheme at Community level.

---

14 IATTC –Tuna tracking and AIDCP Dolphin Safe Certification
http://www.iattc.org/
Certification programme for tuna fished according to the procedures for AIDCP Dolphin Safe Tuna certification (last amended June 2004).

15 Earth Island Institute - International Marine Mammal Project -“Dolphin safe” tuna:
http://www.earthisland.org/immp/
Certification programme for tuna fished according to the international “Dolphin safe” tuna standard, developed by Earth Island Institute.

7.2. The Marine Stewardship Council eco-labelling scheme

The Marine Stewardship Council (MSC), jointly created in 1997 by Unilever and the World Wildlife Fund for Nature (WWF), has launched a large private eco-labelling initiative that assesses the environmental impact of fishing[17]. The MSC has established general principles and criteria, which are used to assess individual stocks eligible for certification.

The process of developing the MSC principles has shown that there exist reserves on the side of developing countries, countries that fear that their products may be excluded from developed country markets. In its Annual Report of 2003, the MSC refers to a Member State of the Community and states that "fisheries wishing to engage with the MSC programme are eligible for grants" from the Member State concerned. This information has reinforced the concerns of developing countries which consider this to be a discriminatory measure, preventing free access to eco-labelling schemes.

Species concerned:

- Certified fisheries (as on 31.07.2004): Burry Inlet cockles (EU), South African hake, Thames herring (EU), New Zealand hoki, Mexican Baja California red rock lobster, Western Australian rock lobster, South West mackerel handline fishery (EU), Loch Terridon nephrops (EU), Alaska salmon, South Georgia toothfish

- Fisheries undergoing assessment: Bering Sea and Aleutian Island Pacific Cod - Freezer Longline; Chilean Industrial Hake Fishery; US Pacific Halibut Alaska, Washington and Oregon; Pacific Halibut Bristish Columbia, Canada; North Sea herring ; Hastings Fishing Fleet Pelagic Fishery Mackerel and Herring; Australian Mackerel Icefish; Bering Sea/Aleutian Islands and the Gulf of Alaska pollock fisheries; Lake Hjälmaren Pikeperch; Net fishery; Sablefish fishery; Lakes and Coorong fisheries, South Australia (Mulloway, Cockle, Golden perch, Yellow-eyed mullet); British Columbia Salmon fishery; Hastings Fishing Fleet Dover Sole Fishery

7.3. The "Arrangement for the Voluntary Certification of Products of Sustainable Fishing" by the Nordic Council

In 2000, a technical working group of the Nordic Council of Ministers developed criteria for an environmental label based on an assessment of the sustainability of the fisheries. The report, as adopted in August 2001[18], identified a number of verifiable criteria that concentrate on the process of fisheries management by the public authorities. No fisheries have been certified to date. At the international level, the Nordic Council has initiated a debate on establishing international eco-labelling guidelines in the FAO.

---

16 Council Regulation (EC) No 882/2003 of 19 May 2003 establishing a tuna tracking and verification system. (OJ L 127 , 23.5.2003, p. 1).

17 http://www.msc.org

18 "An arrangement for the Voluntary Certification of Products of Sustainable Fishing", Nordic Technical Working Group on Fisheries Ecolabelling Criteria, Final Report, Copenhagen, June 21, 2000.

7.4. Other private "logos" present on the market

Unilever Fish Sustainability Initiative

http://www.unilever.com/environmentsociety/sustainability/fish/

This Unilever program aims at guiding their internal selection of sources of whitefish supply. Fisheries have been classified from "sustainable" to "not sustainable" according to 5 criteria, each criteria being quoted by a green/orange/red light system.

Carrefour - Logo “Pêche responsable”

Carrefour's own claim to be used on Icelandic cod as from September 2004 (announcement at Seafood International exhibition, May 2004)

7.5. Other considerations

In parallel to the development of eco-labelling schemes, certain supermarket chains have committed themselves to restrict their supply of fish to sustainable fisheries. They have started to develop and join certification programs to this end. In addition to that, some others have even decided not to offer fish for sale at all.

On the other hand, it may be assumed that consumer interest in environmentally - friendly products could contribute to a growing market for fisheries products. It remains difficult to quantify the demand for eco-labelled products, as recent studies show certain limits in this regard. In a recent study in the US, the interrogated consumers indicated a preference for eco-labelled products; in contrast to that, an analysis of the shopping basket showed that the price was the first criterion of choice. In other terms, the success of an eco-labelling scheme would depend, at least in part, on the additional costs which it carries with it. Moreover, consumer interest varies from country to country, depending on market peculiarities and public perception of the concept of sustainability.

ANNEX II

Minimum requirements for eco-labelling schemes for fishery products

1. PRECISE, OBJECTIVE AND VERIFIABLE CRITERIA

The certification standard should rest on precise, objective and verifiable criteria and, where possible, be based on international standards.

Eco-labelling schemes should deliver what they promise and not promise what they cannot deliver. The award of the eco-label should be based on certification standards and criteria that guarantee that the product meets the claims made. Criteria must be objective and precise, in order to forestall allegations of subjectivity. Criteria must also be verifiable, i.e. they must reflect measurable elements, and be monitored by way of appropriate and recognised indicators. A criterion that "the fishery is conducted in a sustainable manner", without any further objective parameters, would be obviously difficult to verify. On the other hand, requiring that "the fishery is subject to a management plan based on the precautionary approach" and indicating the specific features of the management plan that are required under the precautionary approach would be objective, precise and verifiable. Using "effort stays below F_{MSY}" as a criterion is even more stringent and would allow for more precise measurement of the achievements of the scheme.

Furthermore, certification standard and criteria should be subject to appropriate and participatory consultation of interested parties. Finally, wherever relevant international standards and/or generally accepted standards for the conservation and management of living marine resources exist, they should be used as a reference-point for eco-labelling criteria. One such reference-point is the FAO Code of Conduct for Responsible Fisheries.

8. INDEPENDENT ASSESSMENT AND CHAIN OF CUSTODY

Eco-labelling schemes should be based on independent assessment and ensure the accurate identification of the product throughout the chain, "from the net to the plate". Appropriate procedures, including appeal and complaint procedures, should be in place.

In order to protect consumers and the fishing industry, an eco-labelling scheme should be reliable and credible. To this end, the standard-setting body, the accreditation body and the certification bodies should be independent from one another. Without a proper separation of their respective responsibilities, the independence and integrity of eco-labelling schemes cannot be guaranteed. Accreditation and certification bodies and their respective procedures should also comply with the relevant international ISO standards.

In practice, eligibility for an eco-label has to be assessed against the relevant certification standard by independent certifying bodies. The certification process should be based on a clear assessment procedure and should cover both the fishery

and the post-harvest chain so that eco-labelling can be seen to be fair to all producers and provide credible guarantees for the consumer. A chain of custody would then have to be constructed by a description of the technical means which ensure adequate traceability all the way through to the final consumer..

Where levels of performance are set, either for a fisheries management system, a fish stock or a fishing vessel, they should be capable of being adequately monitored. After the initial assessment, and in order to uphold the credibility of the scheme for consumers and its economic benefits for fishermen, there should be a regular evaluation to verify that the product continues to meet the requirements and to ensure a regular validation of the criteria used.

9. OPEN ACCESS

Eco-labelling schemes should not discriminate in terms of access to the certification process.

With regard to international trade, eco-labelling schemes should in no case lead to a distortion of trade or competition. Such schemes should not be unfairly discriminatory as to which fisheries, which vessels or which products are eligible for certification. Eco-labelling schemes should be open to all products marketed within the Community, whatever their provenance, in order to comply with the Community's WTO obligations under the Technical Barriers to Trade Agreement. They should not discriminate between domestic goods and imports, or between products from different trading partners.

Developing countries contribute substantially to the Community's supplies of fish and fisheries products. The use of eco-labelling schemes could thus be an additional opportunity for them to get added value for their products. Special arrangements and technical and financial assistance would allow them to participate in such schemes. Fisheries Partnership Agreements could be appropriate vehicles to this end.

Consideration must also be given to the potential difficulties that small and medium enterprises (SMEs) could encounter in acceding to eco-labelling schemes. Stock assessment and criteria monitoring are often highly demanding in terms of data quantity and data quality. This implies significant costs, which may go beyond the means of SMEs. The Commission would therefore encourage the use of alternative, less data demanding, methods for stock assessment where SMEs are concerned. The schemes should however provide for equal guarantee of sustainability for the fisheries concerned.

Finally, it could also be the case that eco-labelling schemes already in operation encounter difficulties in complying with minimal requirements set. In such a case a reasonable delay should be foreseen for adaptation if ever needed.

10. CONTROL OF ECO-LABELLING SCHEMES

Eco-labelling schemes should be properly controlled, in order to ensure that they comply with the minimal requirements, that certification is satisfactory and that the information provided to consumers is accurate.

Adequate controls will reinforce the credibility of schemes for consumers and offer additional guarantees to the fishermen that the schemes are applied in an independent and non-discriminatory manner. The monitoring and control of the Common Fisheries Policy will provide elements which may also be of interest for the supervision of the scheme. This will be of particular importance in situations where the participants in a certified fishery fail to comply with applicable conservation and management measures.

11. ACCURATE INFORMATION OF THE CONSUMER

The certification standard used to award an eco-label should be available to the consumer. Product information at the point of sale should reflect the assessment undertaken.

It is essential that consumers know what an eco-labelling scheme stands for. The certification standard together with the criteria used should therefore be made available to consumers so that they can see for themselves what a given eco-labelling scheme represents. In addition, the information on the product at the point of sale should accurately reflect the certification standard. Without this, there would be a risk of misleading consumers about the real significance of eco-labels.